

БЕ МУРАББӢ ЗЕРИ ГАРДУН МУЪТАБАР НАТВОН ШУДАН...

Ҳамасола дар сороари кишвари ази-замон ҳафтаи аввали моҳи октябрро, ҳамчун рӯзи омӯзгорон бо тантанаи хоса, ҳамчун рӯзи азиз чашн мегиранд. Бузургони мо гуфтаанд, ки «Як умр ба торикиву дар чаҳл бимонад, ҳар к-ӯ нақунад гӯш ба гуфтори муаллим». Мебинем, ки дар васфи устод- муаллим чунин сатрҳо ва суҳанони волотарин, ҳамчу ояндасозу тақдирсози ҳар як фард гуфта шудааст.

Имрӯз низ дар пешрафти ҳаёти ҳар як шахс ва ҷомеаи мутаммадин пеш аз ҳама нақши омӯзгор басо муҳимутаъсирбахш аст.

Мо дар симои устод-муаллим шахси донишманду фозил ва равшанзамиру барнодилро мебиним. Маҳз ӯ дар тарбияи маънавии инсон нақши муассир гузоштааст.

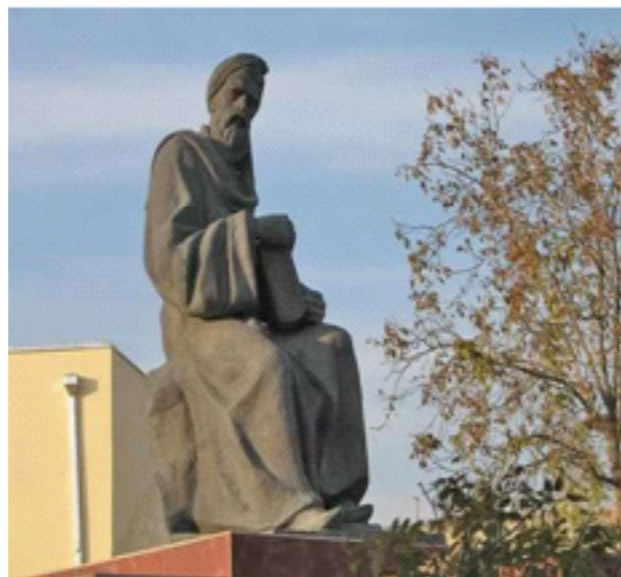
Бояд ҳар як шахс донад, ки эҳтироми устод вазифаи муқаддаси уст. Дар ин роство донишманди бузурги илму маърифат

Аҳмади Дониш дар сифати шинохти устод навиштааст: «Ҳаққи падар бузург аст ва ҳаққи устод- бузургтар».

Дар меҳвари таълиму тарбия ва дар маҷмӯъ, дар соҳаи маориф омӯзгор қарор дорад. Донишу таҷриба, малакаву маҳорати касбӣ, усули таълим, муносибату маданият ва дигар паҳлуҳои фаъолияти шахсии омӯзгор омили таъсиррасон ва муайянкунандаи сатҳу сифати дониши шоғирдон ва тарбияи шоистаи онҳо мебошад.

Албата омӯзгорӣ касби пурифтихору пуршараф буда, басо мушқил ва маҳсулияти зиёдро талаб менамояд.

Хушбахтона олимону устодони Донишкадаи мо ин нуқтаи муҳимро хуб дарк



менамоянд ва дар асоси дастури хидоятҳои Пешвои миллат фаъолияти хешро сол то сол бештар тақвият мебахшанд.

Имрӯз бо шуқургузори ва миннатдорӣ аз ташаббус ва дастригиҳои пайвастаи Сарвари давлат, ки Донишкадаи мо соҳиби ҷойи муносиб ва биноҳои замонавии нави таълимӣ ҷавобгӯ ба талаботи замон гаштааст. Ва ин дастригиҳо мо устодонро водор месозад, ки барои халқу Ватан мутахассисони соҳибкасб омода намуда дар пешрафти ҷомеа саҳми арзандаи хешро гузорем.

Элмуродова Хайринисо,
мудири китобхонаи Донишкада

ЭЪЛОН!

Ба диққати устодону донишҷӯёни Донишкада расонида мешавад, ки аз 01.11.2017. то 15.11.2017. даври аввали озмуни «Расми беҳтарин» дар мавзӯҳои «Об манбаи ҳаёт», «Нишони Донишкадаи энергетикӣ Тоҷикистон», «Тоҷикистон-хонаи ободи ман» гузаронида мешавад.

Расмҳо ба шӯъбаи ташкили тарбиявӣ то 15.11.2017. қабул карда мешаванд. Голибони озмуни даври ниҳой дар «Рӯзи барқчиён» бо тухфаҳо сарфароз гардонида мешаванд.

<p>НУРАФШОН Мухаррири масъул: Абдуллоев БАХТИЁР ТАРҶОМ: Абдуллоев БАХТИЁР</p>	<p>Наширияи Донишкадаи энергетикӣ Тоҷикистон Web: www.det.tj -тел: 905551718</p>	<p>ҲАЙАТИ МУШОВАРА: Назарзода Хайрулло Кибриё Мирзоева Зарина Шарифова</p>	<p>Ба хотири гуногун-андешӣ матолибе низ нашр мешаванд, ки рӯнома зимнан метавонад бо муаллифон ҳамакдара набошад ва масъулияти онро ба дӯш нагирад.</p>	<p>Рӯнома моҳе як маротиба дар Маркази инноватсионӣ ва парки технологияи Донишкадаи энергетикӣ Тоҷикистон нашр мешавад. Нишонии мо: валоити Хатлон ноҳияи Бохтар</p>
--	--	---	--	--



НУРАФШОН



ДУШАНБЕ 23-октябри соли 2017 №10 (34)

Наширияи Донишкадаи энергетикӣ Тоҷикистон

ВАҲДАТ ОМИЛИ РУШДИ УСТУВО- РИ ИҚТИСОДИ МИЛЛӢ

Ваҳдат неъматӣ пурганҷу бебаҳост, ки Худованд ин неъматӣ бебаҳоро ба халқи тоҷик лоиқ дидааст. Бояд гуфт, ки истиклолияти ваҳдат дар таърихи навини халқамон ҳамчун омилҳои созанда дар самти бунёди давлати демократӣ ва ҳуқуқбунёду дунявӣ, ташаққули ҷомеаи шаҳрвандӣ ва чун ҷузъи ҷудонашавандаи фарҳанги таҳаммулгарой, барои пешрафти соҳаҳои муҳталифи ҳаёти давлатамон заминаи асосӣ гузоштанд.

Хотиррасон мешавам, ки дар оғози солҳои 90-ум давлати тозаистиклоли мо ба гирдоби ҷанги таҳмилии шаҳрвандӣ кашида шуд, ки бар асари он тамоми соҳаҳои ҳаёти кишвар ба бухрони амиқ рӯ ба рӯ гардид. Дар гузашта халқи тоҷик оқибатҳои фоҷиабори ҷанги шаҳрвандиро паси сар намуда, ҳамеша ҷонибдори сулҳу оромӣ на танҳо дар кишвари азизамон, балки дар тамоми сайёра буда, аз ҷомеаи ҷаҳонӣ низ даъват менамояд, ки барои бартарафсозии низоъҳои харобиовар ва таъмини сулҳу амният дастаҷамъона талош варзанд. Имрӯз ватани азизамон аз файзу баракати истиклолияти давлатӣ ва ваҳдати миллий дар шоҳроҳи рушду устувор қарор дошта, сатҳу сифати зиндагӣ, маърифату ҷаҳонбинӣ ва эҳсоси худшиносиву ифтихори миллии ҷамъатанони мо торафт таҳкиму густариш меёбад. Бояд қайд намуд, ки ҳама пешравиҳо ва пирузиҳои то имрӯз ба даст омада бо шарофати соҳибистиклолӣ ва ваҳдати миллиамон буда хифзи ин дастовардҳо вазифаи



ҳар як тоҷик ва тоҷикистонӣ аст. Хушбахтона 21-сол мешавад, ки халқи тоҷик дар фазои тинҷу осуда дар роҳи ваҳдат қадамҳои устувор гузошта, пеш рафта, тавассути сиёсати хирадмандона ва неқбинонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба мувафаксиятҳои беназир ноил гашта истодааст. Дар ҳақиқат дастовардҳои, ки кишвари мо дар ин муддат ба он ноил гаштааст беназир буда, дар ҳама соҳаҳои хоҷагии халқи ҷумҳурӣ, ҳам дар сиёсат, иқтисодиёту иҷтимоӣ, ҳам фарҳангу маънавиётро дар бар гирифта дар ҷодаи таҳкими ваҳдати миллий заминаҳои устувор гузоштаанд. Ҳанӯз

аз ибтидои солҳои 2000-ум кишвари мо ба марҳилаи рушд дохил шуда, тавассути сурат бахшидан ба қорҳои бунёдкориву созандагӣ ва тибқи ислоҳоти фарогир дар ҳама соҳаҳои хоҷагии халқи ҷумҳурӣ, иқтисодиёт босубот пеш рафта сатҳи зиндагии мардум беҳтар гаштааст. Дар соҳаи иқтисодиёт қорҳои амалӣ шуданд ва шуда истодаанд, ки дар ҳаёти миллати мо дигаргуниҳои кулӣ ба вучуд меоваранд. Тавассути лоиҳаи нақлиётӣ имрӯз ҳамаи минтақаҳои ҷумҳурӣ ба василаи роҳҳои оҳан ва мошингард бо ҳам васл мешаванд ва ин амали неқу парриши босурат идома ёфта истодааст, ки ин худ пешрафти босуботи иқтисодиёти мамлакат маҳсуб меёбад.

Дар мамлакат бозори ягона иқтисодию ҳоҷагӣ ба вучуд омадааст, ки робитаи одамон, вобастагии онҳоро аз ҳамдигар зиёд мекунад. Гузашта аз ин сохтмони корхонаҳои нави саноатӣ дар гушаву канори ҷумҳурӣ ба тадриҷ зиёд шуда истодааст, ки ин низ ба пешравии иқтисодиёти кишвар мусоидат мекунад. Мушоҳидаҳо ва пешравӣ нишон медиҳад, ки Тоҷикистон ба рушди баробари минтақаҳо таваҷҷуҳи зиёд дода истодааст. Минтақаҳои озоди иқтисодӣ воситаи муҳими ҷалби инвеститсияҳо ба ҳудудҳои алоҳидаи кишвар ва рушди иқтисодии онҳо буда, пай дар пай ташкил шуда истодааст.

Хотиррасон бояд намуд,

ки Ҳукумати Ҷумҳурӣ тамоми саъю талош ва захираву имкониятҳои худро ба иҷрои вазифаҳои тибқи се ҳадафи стратегии миллии пешбинишуда, таъмини истиклолияти энергетикӣ, раҳои аз бунбаси коммуникатсионӣ ва ҳифзи амнияти озуқаворӣ сафарбар сохтааст. Тибқи таҳлилҳое, ки ба воситаи рӯзномаю расонаҳо мо воқиф мешавем, амалисозии барномаҳои қабулгардида имкон додааст, ки маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ҳар сол ба ҳисоби миёна 7 фоиз афзуда, то чор баробар меафзояд. Қобили қайд аст, ки «Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон, барои давраи то соли 2030», ки чор ҳадаф: таъмини истиклолияти энергетикӣ

ва истифодаи самарабахши нерӯи барқ, таъмин намудани амнияти озуқаворӣ ва дастрасии аҳоли ба ғизои хушсифат ва ниҳоят вусъатдиҳии шугли пурмахсулро фаро мегирад.

Дар хотима ҳаминро қайд кардинам, ки аз ин пешравӣҳо, ба абадияти истиклолияти давлатиямон заминаи мустаҳкам фарҳам оварда, ваҳдати миллии мо мустаҳкамтару кавитар гардида, Тоҷикистони азиз ободтару зебо шуда, дар ин раванд зиндагии ободу осудаи шаҳрвандон торафт мустаҳкамтару таъмин хоҳад шуд.

Элмуродова Хайриносо,
мудири китобхонаи Дошиқанда

ИҚДОМИ НЕКИ ТОҶИКОН ДАР САТҲИ ҶАҶОНӢ

Ҷумҳурии Тоҷикистон пас аз ба даст овардани Истиклолияти давлатӣ зерӣ роҳбарии Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллии-Пешвои миллат Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мухтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ҷомеаи ҷаҳон чун давлати ташаббускор мавқею мақоми баргузидае пайдо кард. Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ин давра чун давлати ташаббускор дар ҳалли масъалаҳои глобалӣ диққати ҷомеаи ҷаҳониро ба худ кашид.

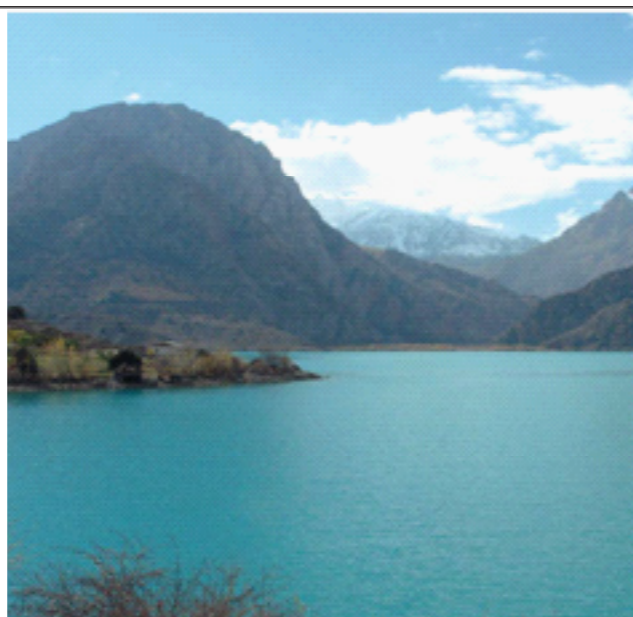
21-ми декабри соли 2016 Маҷмаи умумии СММ Қатъномаи A/RES/71/222-ро зерӣ унвони Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор» солҳои 2018-2028 бо ҳаммуаллифии 177 кишвари узви СММ аз ҷониби Тоҷикистон қабул намуд. Ин як иқдоми хуби умумибашарии мо тоҷикон баҳри некуахлоқии мардуми олам мебошад, ки аз ин мардуми сарбаланди тоҷик, ифтихорманду сарфарозем.

Эҳтиёҷоти зиёди инсонро нисбат ба об дида гумон менамояд, ки дар гузаштаи дур инсон низ мавҷудоти обӣ будааст. Кайҳоншиносоне, ки ба кашфу гадикоти сайёраҳои нав машғуланд аввалин чизе, ки онҳо дар сайёраҳои нав дидан меҷаҳанд ин мавҷуд будан ё набудани об дар онҳо мебошад. Маълум мегардад, ки об ҳамради ҳамаҷоӣ ҳаёт будааст. Яке аз олимони рус, ки чанде пеш рисолаи илмӣро дар мавзӯи «Ҳаритаи об» дорад химоя намуд. Ӯ дар рисолаи худ исбот менамояд,

ки об чон дорад, мешунавад, мебинад ва ҳис мекунад. Барои исботи ақидааш ӯ дар ду зарфи шишагӣ об гирифта якеро дар зерӣ ҳавои садои мусиқии классикӣ гузошту, дигареро дар ҳавои мусиқии «Ҷаз». Баъди чанд лаҳза онҳоро гирифта бо асбоби заррабин мушоҳида намуда, дар зарфе, ки мусиқии классикӣ шунавонида буданд, зарраҳои гулкардаи барфмонанд пайдо шудаанд.

Олимони Ҷопонӣ исбот кардаанд, ки об ҳосияти табобаткунандагӣ низ дошта, чандид бемориёро табобат мекунад. Вай метавонад касалиҳои дардисар, фишорбаландӣ, падагра, бемориҳои дил, фарбеҳӣ, ангена, диққи нафас, сил, минингит, дизинтерия, касалиҳои чашм, гуш ва гулӯро табобат кунад.

Ҳамчунин олимони исбот кардаанд, ки тавассути об касалиҳоро дар ҷунин муддатҳо табобат кардан мумкин аст: мушқилоти меъда -10 рӯз, табобати саратон-9 моҳ, сил-6 моҳ, гуш, гулу ва



бинӣ -20 рӯз, ҳамаи намудҳои касалиҳои дил-30 рӯз, фарбеҳӣ-4 моҳ, дарди сар-3 рӯз, мушқилоти нафаскашӣ-4 моҳ ва ғайра.

Дар дунё зиёда аз 1.5 миллиард нафар аз оби нушоқӣ азият мекашанд. Ҳар сол қариб 5 млн нафар аз истеъмоли оби ифлос мефавтанд, ки ин аз шумораи нафароне, ки дар ҷаҳон ҳақдоранд аст.

Имомов Холбой, омӯзгор, Акрамов Шохрух донишҷӯи курси якуми факултети Электромеханика, иқтисод ва сохтмон

ИСТИҚРОРИ СУЛҲ ВА ИНКИШОФИ ИҚТИСОДИЁТИ КИШВАР

Таърихи ба имзо расидани Созишномаи умумии истиқрори сулҳ чун иди умумихалқии сокинони ҷумҳурӣ дар саросари Тоҷикистон истиқбол гирифта мешавад.

Яке аз масоили муҳими маданияти миллии тоҷик – ин пойдор намудани сулҳ ва инкишофи иқтисодиёт мебошад, ки дар ин ҷода низ ба дастовардҳои муайяне соҳиб гардидем. Пеш аз ҳама бояд қайд кард, ки ҳатари порашавии сарзамини ягона ва ҳатто ҳамчун давлати соҳибистиклол аз ҳаритаи сиёсии олам нопадид шудани Тоҷикистон бо шарофати шуҳратмандию матонати Президенти кишвар Эмомалӣ Раҳмон аз байн рафт. Хушбахтона, роҳи дароз, пурмашаққат ва басо мушкили ихтилофоти миёни тоҷикон анҷом ёфта, барои сулҳу созиш, ваҳдати миллии, бозгардонидани фирориёни иҷборӣ аз хоки Афғонистон фазои мусоиди сиёсии фароҳам омад.

Рӯзи 16 ноябри соли 1997 охири гузашта аз Афғонистон тавассути қатора аз роҳи Термиз ба Ватан баргашт. Комиссияи Оштии Миллӣ бо сарвари Сайид Абдуллои Нурӣ ба кор шурӯъ кард. Намояндагони иттиҳоди муҳолифин дар ҳайати ҳукумати ҷумҳурӣ ва мақомоти масъули давлатӣ ба фаъолият пардохтанд. Сулҳу созиш ва ваҳдати милӣ аз сухан ба амал пайваستا, ба минтақаҳои дуру наздик, ба кулбаву қошонаҳо, ба дилу дидаи мардум роҳ ёфт.

Давраи навини давлатдорӣ мо оғоз ёфта, бунёдкориву созандагӣ ва ободонии кишвар ба ҳукми анъана даромад. Барномаҳои истиклолияти озуқаворӣ, ислохоти иқтисодӣ, истиклолияти энергетикӣ, эҳёи роҳи абрешим ва бунёди хати нави роҳи оҳан, ба истифода додани қони газӣ Ҳоча Сартез ва даҳҳо корхонаҳои хурду бузурги саноатӣ башорате буд аз дастовардҳои давлати соҳибистиклоли Тоҷикистон, ки аз файзу баракати сулҳу созиш ва ваҳдати миллии бароямон муяссар гардид. Воқеан, Тоҷикистон дар тӯли ин солҳо ба кишвари зироатӣ ва саноатӣ мубаддал гашта, соҳаҳои гуногуни саноату зироат, сохтмону нақлиёт рӯ ба инкишоф ниҳоданд, пояҳои иқтисодии ҷумҳурӣ устувор гардид.

Саноати Тоҷикистон зиёда аз сад соҳаи саноат ва қариб 400 корхонаҳои азимро дар бар мегирад. Иҷлосияи XVI Шӯрои Олӣ, ки моҳи ноябри



соли 1992 дар шаҳри бостонии Хучанд баргузор шуд, ба ташкили давлату ҳукумати нави Тоҷикистон замина гузошт. Иҷлосияи номбурда инчунин Раёсати нави Шӯрои Олиро интихоб намуд, ки дар тӯли солҳои охири фаъолият бисёр масоили муҳимтарини ҳаёти сиёсӣ ва фарҳангиро ҳаллу фасл кард. Якҷанд қонунҳои муҳим таҳия ва дар иҷлосияҳои Шӯрои Олӣ қабул гардиданд.

Дар ин раванд Артиши миллии ва Рамзҳои давлатии Тоҷикистон низ қабул карда шуданд. Давлати соҳибистиклоли мо соҳиби Қонуни асосӣ (Конститутсия) гардид ва ба тариқи овоздиҳии овоз ва алтернативӣ Президенти Тоҷикистон интихоб гардид. Халқи Тоҷикистон роҳи барпо намудани давлати демократӣ, ҳуқуқбунёд ва дунявиро пеш гирифт, ки ин дар Конститутсия сабт гардидааст.

Имрӯзо сокинони ҷумҳурӣ аз он ифтихордоранд, ки Тоҷикистони соҳибистиклол аз ҷониби чандин давлатҳои сайёра ба расмият шинохта шуда, узви комилҳуқуқи Созмони Миллали Муттаҳид ва чандин созмонҳои бонуфузи байналмилалӣ гардидааст.

Ҳамин тавр, тоҷикон дар фазои тинҷу осуда, ваҳдати миллии ба сар бурда, анъанаҳои неки башардӯстонаи аҷдодонамонро идома медиҳанд. Ва ҳамагон бояд фикр кунем, ки мардуми тоҷикро оинаи таърих ҳамеша бо хислатҳои нек, фазилату дурандешӣ, хайрхоҳӣ ва тарғибгари дӯстиву рафоқат нишон додааст.

Ҳакимов Умед, донишҷӯи курси авали гурӯҳи 270101

Имрӯз дар идоракунии давлатӣ қариб 8000 нафар ё зиёда аз 40 фоизи хизматчиёни давлатиро ҷавонон ташкил медиҳанд. Ин боиси ифтихор аст барои мо ҷавонони кишвар.

Раиси ХХДТ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон иброз медорад, ки «мақсади сиёсати давлатии мо дар соҳаи кор бо ҷавонон аз тарбияи кадрҳои мадания маълумотдор ва мутахассисони наслҳои дараҷаи дониши васеъдошта ва ватандӯст иборат аст».

Қайд кардан ба маврид аст, ки сиёсати давлатии ҷавонон бо ташаббус ва самимияти бепоёни Президенти ҷумҳурӣ Эмомалӣ Раҳмон нисбат ба насли ҷавон ташаккул ёфтааст, ки он яке аз самтҳои муҳим, афзалётнок, мураккаб ва таҳаммулпазири сиёсати давлатии Тоҷикистон ҳисоб меёбад.

Фаро гирифтани ин неруи бузурги ҷомеа, расидаги ба мушкilotи он ва истифодаи оқилонаи ин захираи стратегии милли баҳри ободиву шукуфои ва таъмини амнияти суботи ҷомеа хеле муҳим аст. Агар давлати мо аз назари иҷтимоӣ ва сину соли аҳоли аз давлатҳои ҷавон маҳсуб гардад, пас мо таҳти мафҳуми «ҷомеа», бояд ногузир ҷавонро дар назар дошта бошем ва қабл аз ҳама «мушкilotи ҷавонон»-ро ҳамчун мушкilotи тамоми ҷомеаи Тоҷикистон арзёбӣ намоем.

Аз ин лиҳоз мақсаду мароми ХХДТ бо дархосту манфиатҳои мардум, хосатан ҷавонон шуда, он дар татбику барномаҳои созидаи худ ҳамеша ба неруи зехнии ҷавонони соҳибкасбу ташаббускор такя менамояд.

Фаро гирифтани ҷавонон ба касбомӯзӣ, донишандӯзӣ ва бунёдкорӣ ин пеш аз ҳама

заминаи мусоид фароҳам овардан барои ояндаи миллати созидаю эълдор мебошад.

Дар баробари ин, яке аз ҳадафҳои афзалиятнокӣ ХХДТ ба ҷавонон ин омӯзондани арзишҳои воқеии ниёгонмон ва дастовардҳои олами мутамаддин мебошад.

Маҳз ба хотири ин Пешвои миллат соли 2017-ро «Соли ҷавонон» эълон намуданд. Аз ин хотир мо ҷавонро мебояд, ки аз ҳарсола дида масъулияти ватандориро ватандӯстиямон бештару зиёдтар шавад. Мо ҷавонон бояд хуб дарк намоем, ки ояндаи тақдир халқу давлати Тоҷикистони соҳибистиқлол ба души мо гузошта мешавад.

Ин рисолати хайр, яъне ҳифзу обод кардан ва ба наслҳои оянда бегазанд ба мерос гузоштани сарзамини аҷдодӣ ва Ватани азизи хеш масъулияти бузургро бар душ дорем. Ҳар як ҷавон вазивадор аст, ки ба хотири таҳкими ваҳдати милли, пойдориву устувории давлати соҳибхитиёри худ, густариши худшиносиву худогоҳи ва ватандустиву ватанпарастии кушишу талош намояд. Зеро тарбияи ватандӯстии мо ҷавонон рӯки асосии сиёсати давлатии ҷавонон мебошад.

Хизматҳое, ки Пешвои миллат назди ин миллату кишвар алаҳусус ҷавонон анҷом додаанд, барои мардум чун шӯълаҳои офтоб рӯшан мебошад. Пешвои миллат дар ҳар суҳанронихояштакя ба ҷавонон доштаниро иброз медорад ва шукри ин сарзамину ин халқро ба ҷо меорад. Мо ҷавонон низ аз чунин Пешво шуқургузор бояд мебошад будан.

Фикр мекунам, ки маҳз ҳамин андешаи масъулияти давлату миллат буд, ки вакилони мардумӣ Қонун «Дар бораи

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат»-ро қабул карданд ва Эмомалӣ Раҳмон ба ҳайси Пешвои миллат расман эътироф гардид. Дар таҷрибаи шахриёрии Эмомалӣ Раҳмон ба даст овардани сулҳу ва муттаҳид намудани миллат мақеъи марказӣ ва хеле ибратомӯз барои саварони мамлакатҳои дигар дорад. Таҷрибаи сулҳу тоҷикон то ҳаде нодир буд, ки тамоми давлатҳои дунё онро мавриди омӯзиш ва корбарӣ қарор додаанд, зеро дар таърих кам ҳолате заст, ки миллате бо ҳам ба низоъ омада, дар кӯтоҳтарин муддат бо ҳам сулҳ бандад. Таърих гувоҳ аст, дар чунин ҳолат ҷанги бародаркуш солиёни дароз идома ёфта, мардуми зиёд кушта ва давлатҳо хароб гаштаанд. Бешубҳа сулҳу тоҷикон дастоварди бузургтарини Президенти кишвар мебошад, ки ӯро дар назди Худову дар дидаи мардум маҳбуб сохт. Сарвари давлат бо зиракии хеш дар як муддати кӯтоҳ Тоҷикистонро аз кумандонсолориву ҷангсолорӣ берун кашид, ваҳдати миллӣ ва ризоияти миллиро таъмин намуд.

Масъалаи сиёсати давлатии ҷавонон, нақш ва иштироки бевоситаи онҳо дар ҳаёти ҷомеа яке аз масъалаҳои асосӣ дар паёми ҳарсолаи Президенти кишвар ба Маҷлиси Олӣ буда, ба ин мавзӯ ҳамчун яке аз масъалаҳои асосии давлатдорӣ ва манбаи муҳимтарини ташаккули захираҳои асосии кишвар таваччуҳи доимӣ зоҳир мегардад.

Хулоса ташаббусҳое, ки Сарвари давлати тоҷикон дар ҳалли мушкilotи ҷаҳони муосир пешеиход менамояд, баёнгари он аст, ки Президенти кишвар ҳамеша дар фикри мардум аст.

Умаров Ҳилолӣ, омӯзгори кафедраи «Фанҳои гуманитарӣ»

АНДЕШАҲОИ БУЗУРГОН ОИД БА МАҚОМИ ЗАБОН ВА СУХАН



Бузургони хирад ва шеър адаби тоҷик, чи классикон ва чи муосир дар мавзӯи забон, эҳтироми забон, арҷгузорӣ бар он ва поянда нигоҳ доштани он суҳанҳои шоиста ва арзанда бисёр гуфтаанд. Ба вижа, дар осори шоирони классик ин мавзӯ бештар ба назар мерасад. Масалан, Саъдии Шерозӣ бехтарин шеърро дар ин мавзӯ гуфтааст:

Забон дар даҳон, эй хирадманд, чист?

*Калиди дари ганҷи соҳибхуна!
Чу дар баста бошад, чӣ донад касе,
Ки ҷавҳарфурӯш аст ё пиллавар?!*

Ба ақидаи ин шоири баландфикрат, забон дар даҳони инсон ҳамчун калиди ганҷи ўст ва ганҷи хунари истеъдоди инсон ва, умуман, худи инсон аст. Бо кушодани ҳазонаи ин ганҷ, яъне бо суҳан кардани инсон, дар ботини инсон ҷаҳраи ганҷ будан аён мешавад. Вале, агар инсон ин ҳазонаи худро накушояд, яъне суҳан нагӯяд, ганҷи дохили он ниҳон мемонад ва касе наметавонад донист, ки дар дохили он ганҷи нухуфтааст ё пилла, соҳиби он ҷавҳарфурӯш аст (яъне: хирадманду оқил аст) ё як деҳқони пиллакор (яъне: беҳираду нодон).

Шоири номдори асри XVI, Калими Кошонӣ нерӯ ва қудрати эҷозофарини забону суҳанро бисёр олай дар риштаи назм гирифтааст. Ба андешаи ӯ, мақоми суҳан болотар аз ҷойгоҳи офтоб аст ва гармиву нурафкани он бисёртар аз гармиву танавври офтоб аст. Агар офтоб шабро бубинад, суҳан шабро нахоҳад дид, зеро «бозор»-и суҳан доимо «гарм»-у «ҷароғон» аст. Девори суҳан ҳамеша баланд аст, инсоният ҳама дар зери ин деворанд. Ҷойгоҳи суҳан, офтоб кучо, аз арш ҳам баландтар аст. Ҳатто, ба андешаи шоир, арш барои он ки аз «гулзор»-и суҳан «гул»-е бичинад, дар зери «пой»-и худ курсӣ мегузорад, ки дасташ бар суҳан бирасад. Агар ҳар дину мазҳаб мункирон (инкоркунандагон)-и худро дошта бошад, суҳан ҳеҷ вақте мункире надорад, чун он тарбиятгар ва зебоибашши рӯху ботини инсон аст. Аз ин чихат, барои хунари ва бозуи хунари ҳеҷ туморе таъсирбахштар аз суҳан нест:

*Бартар аз хуришед шуд кори суҳан,
Шаб надорад рӯзи бозори суҳан.
Норасоҳои андози ҳама
Аз баландиҳои девори суҳан.
Арш курсӣ мениҳад дар зери пой,
То гуле чинад зи гулзори суҳан.*

Салими Техронӣ, як аз шоирони машҳури форсизабон, суҳанро, ҳатто, ҷони инсон шуморидааст, ба он чихат ки инсон бечон суҳан карда наметавонад, агар ӯ суҳан гуфта тавонад, пас, ӯ зинда аст. Агар суҳан ҷони инсон набувад, пас, ҷаро мурда хомуш аст:

*Бехтарин ғавҳари ганҷинаи ҳастӣ
суҳан аст,
Чун суҳан ҷон набувад, мурда ҷаро
хомуш аст.*

Шоирони муосир ҳам дар

мавзӯи суҳан ва забони модарӣ ашъори ҷаззоб ва дилнишин гуфтаанд. Бехтарин шеърҳои дар ин мавзӯ эҷодкарда «Забонгумкарда»-и устод Лоик Шералӣ, «Забони Ватан»-и Бозор Собир ва «То ҳаст оламе, то ҳаст одаме»-и Убайд Раҷаб мебошанд.

Устод Лоик дар «Забонгумкарда» забони модариро чунин арҷ гузоштааст:

*Аз тамоми ину он гумкардагон
Зиштрӯтар нест дар рӯи ҷаҳон
3-он ки гум карда забони модарӣ,
Ҳарф гӯяд бо ту бо чандин забон.
Бок не, гар доварӣ гум кардааст,
Ё умеди сарварӣ гум кардааст.
Заҳр бодо шири модар бар касе,
К-ӯ забони модарӣ гум кардааст.*

Яъне, бадтарин амал барои ҳар инсон ин гум кардани забони модарии ўст, зеро ягон неъмат баробар бо забони модарӣ нест. Гум кардани ҳеҷ неъмате дар қиёс бо гум кардани забони модарӣ гуноҳи вазнин нест. Касе ки забони модарии худро гум кардааст, шири модар ҳалолаш мабод! Бозор Собир дар «Забони Ватан» дар тавсифи забони тоҷикӣ мегӯяд:

*Аз сари сад минбар афтоданд назирҳои ӯ,
То наафтаанд аз забони хештан.
Дар сари сад дор ҷон доданд шоирҳои ӯ,
То наафтад бар замин қадри суҳан.*

*Дар ҳаду сарҳадиносии ҷаҳон
Сарҳади тоҷик забони тоҷик аст.
То забон дорад, ватандор аст ӯ,
То забондор аст, бисёр аст ӯ.*

Яъне, барои пойдорӣ ва мондагории забон садҳо бузургонии миллати ҷони хешро фидо намудаанд. Забонро ба мисли сарҳади кишвар ҳифз намуданд, зеро марзубуми асосии тоҷикон ин забони модарии онҳо буд. Ва то вақте ки тоҷикон забондоранд, марзубуми доранд!

Давлатов С. донишҷӯи курси аввали ғуруҳи 430107

РАВАНДИ КОРИ ТАРБИЯВӢ ДАР МИЁНИ ЧАВОНОН

Чавонон бояд сабақҳои Истиқлолиятро ҳаматарафа омӯзанд, аз сиёсати имрӯз огоҳ бошанд, таърихи гузаштаву ҳозираи халқи худро гаштаву баргашта барақ зананд ва аз Ватан, миллат, забон ва фарҳанги худ ифтихор намоянд
Эмомалӣ Раҳмон

Бо дастгирии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмон саҳифаи тозае дар таърихи навин боз шудааст, ки он 23-юми май Рӯзи чавонон мебошад. Таҷлили рӯзи чавонони Тоҷикистон на танҳо шодию хурсандӣ ва тарабу фараҳмандист, балки натиҷагирии қору пайкори чавонони кишвар дар чодаи бунёдкорихо, ободонии Ватан кӯмаку ҳамдастии гуруҳҳо ва табақаҳои муҳталифи насли чавон аст.

Рушди босуръати илму техника чавонро водор месозад, ки пеш аз ҳама, бо фаъолияти пурсамари худ ба таълиму тарбия ворид шуда, аз имкониятҳои воқеии худ пурсамар истифода баранд. Муваффақияти Тоҷикистон дар соҳаи сиёсати дохилӣ ва байналхалқӣ дар асри XXI аз бисёр бобат бо ҳаллу фасли проблемаи насли наврас вобаста мебошад. Масъалаи чавонон имрӯз зери назорати махсуси давлати соҳибистиклол мебошад. Ба ин масъала Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии мухтарам Эмомалӣ Раҳмон диққати доими дода, дар суҳанронихошнакши созандагии чавонро борҳо қайд намудааст.

“Имрӯз, ки раванди бебозгашти сулҳу созиш ва ваҳдати миллиро пеш гирифтаем ва зери парчами Ватан ва давлати соҳибистиклол гирд меоем, бояд пеш аз ҳама чавонони мо мазмуну моҳияти истиклолият, худшиносӣ, ифтихори миллӣ ваҳдати ягонагии миллатро дарк намоянд. Зеро инҳо мафҳумҳое мебошанд, ки ҳар як чавон дер ё зуд барои фаҳмидани мазмуну онҳо мекӯшад”.

Чавонон идомадихандаи суннатҳои таърихиву фарҳангии қадимии миллати худ, сарчашмаи ташаббусҳои бузург, манбаи ғояҳои нав эҷодкори тақдирӣ имрӯзу ояндаи Тоҷикистони Соҳибистиклол мебошанд. Агар ба саҳифаи 26-солаи Тоҷикистон назар кунем, хоҳем дид, ки ин ҳама пешраҳми дар натиҷаи меҳнати пурсамари Пешвои



миллат бо така ба чавонон ва дигар табақаҳои ҷомеа ба даст оварда шудааст. Аз ин рӯ, барои баланд бардоштани ҳисси ватандӯстии чавонон Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқи моддаи 16 Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон” дар самти тарбияи ватандӯстии чавонон, “Барномаи давлатии тарбияи ватандӯстии чавонони Тоҷикистон барои солҳои 2011-2013” қабул намуд, ки барои тарбияи ватандӯстии чавонон аҳамияти зиёд дошт. Зеро, маҳз ҳисси ватандӯстӣ намегузорад, ҳаракат ё падидаи нохуш амнияти миллатро халалдор кунад. Муҳимтарин василаи баланд бардоштани эҳсоси ватандӯстии чавонон ташаккули фарҳанги маънавию сиёсӣ, маърифати ҳуқуқӣ ва омӯзиши таърихи пурғановати миллати худ ба ҳисоб меравад. Асарҳои Президенти кишвар Эмомалӣ Раҳмон “Бунёдкорони ояндаи Тоҷикистони соҳибистиклол” (Душанбе, 1997), “Чавонон-ояндаи миллат” (Душанбе, 1998) барномаи стратегии сиёсати давлатии насли наврас мебошанд.

Аксариати аҳолии Тоҷикистонро чавонон ташкил медиҳанд, ки онҳо давомдихандаи қору фаъолияти насли қалонсол, нерӯи созанда ва иқтидори воқеии пешрафти ҷомеа, ҳулоса, ояндаи миллат ва давлат мебошанд.

Дар қараёни донишандӯзии чавонон роҳбарони гуруҳҳо (кураторҳо) метавонанд нақши асосиро бозанд. Хуб мешуд барои қору пурсамари ин на-

муди тарбия дар донишқадаҳо, хусусан, дар соли аввали таҳсил чавонон донишҷӯёро бо муҳити атроф, мавқеи истикомат ва омӯзиш, тартиби рафтор дар донишгоҳ ва хобгоҳ, пӯшидани сару либос вобаста ба фасло, муносибат ва рафтор дар китобхона ва кироатхонаҳо ба курсҳои омӯзиши фаро гирифта, аз санҷиш гузаронанд.

Дар рафти омӯзиш чавонон метавонанд дар ҳаёти ҷамъиятии донишқада фаъолон ширкат варзанд ва ҳамчунин ба машғул шаванд. Аз камбудихое, ки бадбахтона, имрӯз дар байни чавонон вучуд доранд, бархе аз равияҳо ва қараёнҳои ифротгаро меҳоянд истифода баранд. Онҳо бо ҳар роҳу восита чавонони камтаҷриба ва сатҳи дониши сиёсашон пастро зери таъсири худ қарор медиҳанд. Дар ин ҳолатҳо аҳли ҷомеаро зарур аст зиракии сиёсиро аз даст надиханд. Нагузоранд, ки чавонони нооғаху камтаҷриба ба ин гуна қараёнҳои ифротгаро монил гарданд.

Аҳли ҷомеа, пеш аз ҳама, омӯзгорон бояд сиёсати пешгирифтаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти кишвар мухтарам Эмомалӣ Раҳмонро дастгирӣ намуда, барои ободию пешрафти кишвар, таҳкими пояҳои давлати соҳибистиклол, ваҳдати миллӣ бо эҳсоси баланди ватандӯстӣ ватандӯстӣ кӯшиш намоянд.

*Гулмирзоев С. омӯзгори кафедраи
Фанҳои гуманитарӣ*

ЧАВОНОН ПАЙРАВИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ

Шахсиятеро, ки дар бораи муаррифи эҳтиёҷ надорад. Андешаву суҳанонаш қайҳост, ки ба дили мардум роҳ ёфта, қору пайкори созандаш дар таърихи навини тоҷикон ба ҳайси бунёдгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, таҳиягари пояҳои ҳуқуқии миллат, эҳёкунандаи номи қаҳрамонони таърихӣ, ҳомӣ ва муҳофизи манфиатҳои миллат ва ҳуқуқу озодиҳои инсон байни мардум маълуму машҳур гаштааст. Эмомалӣ Раҳмон дар ҳақиқат қаҳрамон аст, қаҳрамон, ки ният ва маромаш оромии дар ҳар ҳонадон ва мардуми Тоҷикистон мебошад.

Миллате, ки таърих ва бузургони гузаштаи худро кадр мекунад, саодатманд аст, вале бузургтару саодатмандтар, ба қавли хирадмандон, миллатест, ки ба қадри бузургон ва қаҳрамонони зиндаи худ мерасанд.

Илми таърихи сиёсӣ – иҷтимоӣ ва таҷрибаи давлатҳои мутамаддин собит менамояд, ки давлатҳои гузаштаи имрӯза хизматҳои содиқона, созанда ва тақдирсози чунин фарзандони қаҳрамони худро мадди назар гирифта, дар қайди ҳаёт буданашон бо мақсади нигоҳ доштани меросияти таърихӣ ва рушди бонизомии ҷомеа ва давлат, симо ва шахсияти онҳоро ҳамчун қаҳрамон, пешво ва падари миллат ва давлатҳо эътироф кардаанд.

Давлат, Ҳукумати ҷумҳурии Тоҷикистон ва бевосита Асосгузори сулҳу ваҳдати Пешвои миллат Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба масъалаҳои чавонон ва тарбияи насли чавон таваҷҷуҳи хосса зоҳир менамоянд. Барои дастгириву ҳавасмандгардонии ҷавонон тӯли солҳои истиклолият як қатор имтиёзҳо, аз қабилӣ стипендияҳои президентӣ ва квотаи президентӣ, Стипендияи байналмилалӣ президентӣ



– “Дурахшандагон”, грантҳои Ҳукумати Тоҷикистон барои ташкилотҳои ҷамъиятӣ дар соҳаи тарбияи ватанпарастии чавонон, чоизаи ба номи Исмоили Сомонӣ барои олимони чавон, дастгириҳои давлатӣ оид ба ҷудо кардани манзил ва китъаи замин муқаррар шуда, қалби чавонони лаёқатманд ба идоракунии давлатӣ ва пешбарии онҳо ба мансабҳои роҳбарикунанда чун зухуроти ғамхорӣ доимии ҳукумати мамлакат алалхусус Асосгузори сулҳу ваҳдати Пешвои миллат Эмомалӣ Раҳмон мунтазам идома дорад. Сарвари давлат бо нишони роҳ қушодан ба чавонони соҳибмаърифат хангоми ҷобачогузори кадрҳо ба мавқеи чавонон аҳмияти махсус медиҳад.

Пас аз соҳибистиклол шудани давлати Тоҷикистон маҳз бо талошҳои пайгириона ва иқдомҳои созандаву бунёдкоронаи Асосгузори сулҳу ваҳдати Пешвои миллат Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон моҳи марти соли 1994 нахустин мулоқоти сарвари давлат бо чавонони лаёқатманди кишвар баргузор гардида буд.

Устувору пойдор нигоҳ доштани яқпорчагии Тоҷикистон, ваҳдати миллӣ ва осоиши некуаҳолии халқ ҳадафҳое ҳастанд, ки ҳамватанонро алалхусус чавонро муттаҳид сохта метавонанд.

Пас аз соҳибистиклол гардидаи Ватанамон дар кишвар соҳибистиқлоли гуногуни чавонон ба вучуд омаданд, Иттифоқи чавонон, шурои олимони ва мутаҳассисони чавон, ҷамъияти чавонони эҷодкор, ҷамъияти ҳуқуқдонҳои чавон дар маҷмӯъ 16 созмони чавонон фаъолият мекунад, ки ин ҳама дастгириҳои Асосгузори сулҳу ваҳдати Пешвои миллат Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон буданд.

Ҳукумати мамлакат сахм ва нақши чавонро дар рушди бахшҳои гуногуни ҳаёти кишвар ҳамеша қадридонӣ менамояд. Давлат ва Ҳукумати Тоҷикистон ба раванди омода намудани олимони чавон вобаста ба талаботи соҳаҳои гуногуни кишвар таваҷҷуҳи махсус зоҳир намуда, дар давоми солҳои истиклолият барои дастгирии чавонони соҳибистеъдоду лаёқатманд тадбирҳои назар расро анҷом дода истодааст.

(давоми дар саҳ 6.)